

**Social- og
Boligstyrelsen**

Støtte til børn efter partnerdrab i familien

En guide til kommuner

September 2024

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af

Social- og Boligstyrelsen

Edisonsvej 1

5000 Odense C

Tlf: 72 42 37 00

E-mail: info@sbst.dk

www.sbst.dk

Forfatter: Social- og Boligstyrelsen

Download eller se rapporten på www.sbst.dk

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse af kilde.

ISBN: 978-87-94445-95-5

Indhold

Introduktion.....	4
Begrebsafklaring.....	5
Karakteristika for sager om partnerdrab i en børnefamilie.....	5
Læsevejledning	6
Opgaver efter drab i en børnefamilie	7
FASE 1: DE FØRSTE DØGN EFTER DRABET	8
1.1 Involver ledelsen i sagen.....	8
1.2 Lokalisér barnet, og bring det til trygge omgivelser	8
1.3 Indhent relevant viden fra politiet	8
1.4 Tal med barnet om drabet.....	8
1.5 Iværksæt akut krisehjælp til barnet og de nærmeste pårørende	9
1.6 Undersøg, hvor barnet kan bo de første døgn	10
1.7 Lav en pakkeliste sammen med barnet, og hent personlige ting	10
1.8 Koordiner fortællingen om drabet med de involverede voksne.....	11
1.9 Foretag risikovurdering, hvis drabet er æresrelateret	11
1.10 Tag kontakt til Familieretshuset vedrørende forældremyndighed	12
1.11 Udpeg en presseansvarlig i sagen.....	13
FASE 2: AFKLARING AF BARNETS SITUATION OG BEHOV FOR STØTTE	14
<i>Opgaver relateret til den børnefaglige undersøgelse:.....</i>	<i>17</i>
2.1 Iværksæt en børnefaglig undersøgelse	17
2.2 Involver det regionale børnehus	17
2.3 Afklar bopæl for barnet	18
<i>Sideløbende opgaver, mens den børnefaglige undersøgelse pågår:</i>	<i>18</i>
2.4 Udpeg to børne- og ungerådgivere, og definer roller i sagen	18
2.5 Tag kontakt til relevante personer, og koordiner deres involvering i sagen.....	19
2.6 Etabler et koordinerende mødeforum.....	20
2.7 Vær opmærksom på barnets reaktioner	20
2.8 Vejled voksne omkring barnet i at tage kontakt, hvis barnets adfærd ændrer sig	22
2.9 Sikr bevidning af forløb	22
2.10 Understøt opretholdelsen af barnets hverdagsliv	22
2.11 Orienter de pårørende, som tager sig af barnet, om muligheden for støtte	23
2.12 Vejled de nærmeste pårørende om praktiske opgaver efter drabet	23
2.13 Afklar samvær med den mistænkte forælder og nærmeste pårørende	24
FASE 3: OPMÆRKSOMHEDER I ÅRENE FREM.....	25
Tjekliste.....	26
Litteraturliste	27

Introduktion

I Danmark er der omkring tre sager årligt, hvor et barn eller flere søskende oplever, at den ene forælder forvolder den anden forælders død¹. Partnerdrab med overlevende børn sker derfor relativt sjældent, men har alvorlige konsekvenser for de børn og pårørende, der står tilbage. Kommuner og øvrige instanser, som efterfølgende skal bidrage til barnets sikkerhed og trivsel, står derfor oftest uden eller med begrænset erfaring i forhold til kompleksiteten i sagerne.

Når der sker et partnerdrab i en børnefamilie, bliver børnene udsat for en række tab. Udover at miste den ene forælder, er den anden forælder enten fængslet eller kan have begået selvmord. Børnene kan ofte ikke længere bo i deres vante omgivelser, forblive i deres velkendte dagtilbud eller skole og må ofte flyttes fra venner og bekendte. Når børn står tilbage efter et partnerdrab i familien, er der for børnene tale om en kompleks kombination af chok, sorg, traume og andre udfordringer, som kræver hurtig og relevant støtte og hjælp. Udover behovet for krisehjælp og anden støtte skal der tages vigtige beslutninger om børnenes bopæl, hvem der skal have forældremyndigheden, hvor børnene skal gå i dagtilbud eller skole, og hvorvidt børnene skal have kontakt med den efterlevende forælder².

Kommunale medarbejdere fortæller i interviews, at voldsomheden i disse sager er enorm. Udover at sagerne drejer sig om nogle særligt sårbare børn, som kommunen skal tage hånd om, er mediebevågenheden stor, og samtidig er behovet for et velkoordineret tværsektorielt og tværfagligt samarbejde stort. Sagerne kan derfor være overvældende for den enkelte børne- og ungerådgiver og ledelsen at behandle.

Formålet med denne guide er at vejlede i, hvordan børn, som står i en alvorlig livskrise, støttes og hjælpes på kort og længere sigt efter at have mistet en af eller begge sine forældre på grund af partnerdrab.

Guiden er målrettet kommunernes myndighedsafdelinger. Den kan desuden læses af faggrupper, som kommer i kontakt med børn eller unge, der mister en forælder på grund af partnerdrab, eksempelvis lærere, pædagoger og PPR-medarbejdere, som kan have gavn af at have kendskab til de omstændigheder, der følger i tiden efter drabet.

Guiden bygger på litteratur på området, viden fra organisationer og fra kommuner, som har erfaring med børnesager efter partnerdrab, samt interviews med pårørende til børn, som har været udsat for, at en forælder er død efter et partnerdrab. Tak til følgende kommuner og organisationer, der på forskellig vis har bidraget til guiden: Aarhus Kommune, Lolland Kommune, Sorø Kommune, Frederikssund Kommune, Ankestyrelsen, Familieretshuset, Børnehusene, Det Nationale Sorgcenter, Børnerådet, Plan B og Styrelsen for International Rekruttering og Integration (SIRI) samt seniorforsker Mai Heide Ottosen fra VIVE og forperson Bente Boserup fra Børnerådet. En særlig tak skal lyde til de familier og pårørende, der har delt deres erfaringer med at tage sig af børn, der har mistet forældre på grund af partnerdrab.

1 Ottosen et al., 2022: Drab i familien – når børn bliver ofre, s. 249.

2 Ottosen et al., 2022: Drab i familien – når børn bliver ofre, s. 249.

Støtte til børn efter partnerdrab i familien er en guide til kommuner om, hvordan de støtter børn, unge og pårørende, der er efterladt efter drab i familien. Guiden er en del af *Handlingsplan mod partnervold og partnerdrab 2023-2026*³. Det anbefales, at kommuner indsætter en henvisning til denne guide i deres kommunale beredskab om vold og seksuelle overgreb mod børn og unge efter barnets lov, § 15, stk. 2, og i deres kommunale beredskab til forebyggelse, opsporing og håndtering af negativ social kontrol, æresrelaterede konflikter og ekstremisme blandt børn, unge og deres familier efter barnets lov, § 15, stk. 3.

Begrebsafklaring

Når der i denne guide skrives 'barn', henvises der til det enkelte barn eller den enkelte unge i alderen 0-17 år, som har mistet en forælder på grund af partnerdrab. Der kan være flere søskende i en sag om partnerdrab, herunder også bonusbørn og børn fra tidligere forhold. Hvert barn, der er involveret i sagen, skal have individuel udredning og støtte.

DEFINITION PÅ PARTNERDRAB

Partnerdrab kan bredt defineres som et drab eller vold med døden til følge begået af en person på sin nuværende eller tidligere ægtefælle, samlever eller kæreste⁴.

Karakteristika for sager om partnerdrab i en børnefamilie

I perioden mellem 2009 og 2016 er der identificeret 22 sager i Danmark, hvor en forælder forvoldte den anden forælders død, og hvor der har været børn i familien⁵. I samtlige af disse sager var faren drabspersonen og moren offer for drabet. Drabene begås ofte i hjemmet. I cirka halvdelen af de kendte sager var børnene i eller omkring hjemmet på drabstidspunktet, hvoraf børnene i nogle af tilfældene overværede selve drabet. I den anden halvdel af sagerne var børnene ikke i eller omkring hjemmet på drabstidspunktet, men i dagtilbud, skole, hos familie eller lignende.

I de 22 sager var der sammenlagt 37 involverede børn. I flertallet af sagerne skete drabet i en periode, hvor relationen mellem forældrene var gået i opløsning eller ved at gå i opløsning. I flertallet af sagerne har der forud for drabet været fysisk og/eller psykisk vold i hjemmet. I nogle af sagerne har børnene også været udsat for fysisk og psykisk vold og trusler. Fælles for sagerne er, at børnene ofte har levet i utryghed og frygt ved blandt andet at have været vidne til vold i hjemmet eller har været udsat for anden psykisk eller fysisk vold. Forskning viser, at børn, som udsættes for eller er vidne til vold mod en forælder, oftere har adfærdsproblemer, relationelle/socialt udfordringer, skoleudfordringer og lignende end andre børn, hvorfor der er tale om børn, der allerede forud for drabet har været i en særlig sårbar position^{6,7}.

Pårørende til familier, hvor der er fundet partnerdrab sted, beretter, at der er en særlig høj grad af kompleksitet forbundet med sager om partnerdrab, da sagerne både påvirker det efterladte barn og barnets nærmeste pårørende. Udover at barnet står i en livsomvæltende situation og har brug for meget støtte, så er barnets pårørende ligeledes ofte i chok og sorg. Det er en kompleks opgave for kommunen at sikre, at barnet får den rette støtte og samtidig sikre, at de

3 Regeringen, 2023: Handlingsplan mod partnervold og partnerdrab.

4 Ottosen et al., 2022: Drab i familien – når børn bliver ofre, s.191.

5 Ottosen et al., 2022: Drab i familien – når børn bliver ofre, s. 251.

6 Børns Vilkår, 2024: Psykisk vold i hjemmet.

7 Ottosen et al., 2022: Drab i familien – når børn bliver ofre, s.251-255.

nærmeste pårørende omkring barnet får den støtte, der er behov for, for at de kan understøtte barnets trivsel og udvikling på både kort og længere sigt.

Barnets pårørende vil ofte være efterladt med en række praktiske og uvante opgaver relateret til dødsfaldet og det efterladte barn, for eksempel vedrørende forældremyndighed, flytning af barnet, økonomiske forhold, adgang til kommunikation med skole, dagtilbud mv. Mængden og tyngden af disse opgaver kan være svære at håndtere og kan dermed udgøre en yderligere belastning for den pårørendes overskud udover sorgen over at have mistet. Det er derfor vigtigt, at kommunen afdækker de pårørendes behov for rådgivning, vejledning og støtte i forhold til at kunne varetage barnets tarv.

Læsevejledning

Guiden består af et kapitel med konkrete opgaver og faglige opmærksomheder, som kommunens børne- og ungerådgiver og ledelse skal varetage. Kapitlet er delt op i tre afsnit. Det første afsnit omhandler opgaver i relation til de første døgn efter et partnerdrab. Derefter kommer et afsnit om opgaver, der relaterer sig til den efterfølgende periode, hvor den børnefaglige undersøgelse udarbejdes, og hvor barnet skal sikres støtte. Tredje afsnit præsenterer opmærksomheder i et langsigtet perspektiv. Guiden afsluttes med en samlet tjekliste over de opgaver og anbefalinger, der er blevet præsenteret i tidligere afsnit, som kan printes ud og benyttes af børne- og ungerådgiveren. Guiden kan læses kronologisk og benyttes som en køreplan, men kan også bruges som opslagsværk.

Opgaver efter drab i en børnefamilie

Dette kapitel kan anvendes, når man som kommune behandler en sag om partnerdrab i en børnefamilie. Kapitlet indeholder opmærksomhedspunkter, opgaver og anbefalinger, der knytter sig til at tage vare på et barn efterladt efter drab i familien. Opbygningen er en kronologisk gennemgang af opgaver efter drabet, som kan bruges som 'køreplan' for håndtering af en sag efter partnerdrab.

De første døgn efter partnerdrab i en børnefamilie har akut karakter, hvor barnets umiddelbare behov for støtte og krisehjælp skal sikres. Anden fase handler om at udarbejde den børnefaglige undersøgelse og få afklaret barnets behov for hjælp og støtte både under undersøgelsens udarbejdelse og fremadrettet. Den tredje fase handler om det langsigtede perspektiv og opmærksomhedspunkter i det videre forløb.

Det er en grundlæggende præmis i sagsbehandlingen af alle børnesager, at barnet inddrages i alle handlinger og beslutninger, der træffes i den konkrete sag. Barnet skal altid have mulighed for at blive involveret, informeret og taget med på råd i alle sagens skridt og beslutninger. Der skal i den forbindelse tages hensyn til barnets tilstand efter drabet, alder, modenhed og funktionsniveau.

FASE 1: DE FØRSTE DØGN EFTER DRABET

Dette afsnit beskriver opgaver i de første døgn efter, at et drab i familien har fundet sted. Den akutte fase minder på mange måder om håndtering af andre alvorlige børnesager, eksempelvis sager om overgreb, hvor myndighed er forpligtet til at vurdere, om der skal handles akut for at etablere sikkerhed for barnet.

1.1 Involver ledelsen i sagen

Interviews med kommuner viser, at der er behov for, at ledelsen er tæt involveret, særligt i sagens opstart, grundet sagens kompleksitet. Det kan eksempelvis være med fokus på at etablere tværfagligt og tværsektorielt samarbejde, yde sparring og sikre, at børne- og ungerådgiveren har de nødvendige ressourcer til at håndtere sagen. Der vil typisk også være stor mediebevågenhed, hvorfor det er vigtigt, at ledelsen tidligt er med til at forme og tage ansvar for kommunens kommunikation, jf. afsnit 1.11.

1.2 Lokaliser barnet, og bring det til trygge omgivelser

Børne- og ungerådgiveren skal i samarbejde med politiet finde ud af, hvor barnet befinder sig. Ofte vil barnet være i dagtilbud eller i skole, hvis ikke barnet er i eller omkring hjemmet på drabstidspunktet⁸. Hvis politiet finder barnet på gerningsstedet, vil politiet kontakte kommunen, som herefter overtager ansvaret for barnet. Når barnet er lokaliseret, bringes det til pårørende eller til kommunen, indtil børne- og ungerådgiveren har afklaret, hvor barnet kan opholde sig i de første døgn.

1.3 Indhent relevant viden fra politiet

Kommunen skal ved modtagelse af underretningen sikre sig at få viden fra politiet om omstændighederne for drabet, herunder om barnet har været vidne til drabet eller på anden vis har kendskab til drabet. Det skal også afklares, om den formodede gerningsperson er anholdt eller endnu ikke er lokaliseret, så kommunen kan sikre, at barnet skærmes fra kontakt til denne forælder i den akutte fase.

1.4 Tal med barnet om drabet

Under hensyntagen til barnets tilstand, alder og modenhed skal barnet som udgangspunkt have den viden, de voksne har. Barnet skal informeres om, at barnet har mulighed for at have en tryghedsperson i form af en bisidder med til samtalen med børne- og ungerådgiveren. Barnet skal have fortalt kort og klart, hvad der er sket, med særligt blik og respekt for barnets signaler om at fortælle eller stoppe med at fortælle. I samtalen skal barnet også have information om, hvad der skal ske resten af dagen og eventuelt de følgende dage, hvis børne- og ungerådgiveren har viden herom. Hvis man undlader at tale med barnet om det, der er sket, kan barnet forsøge selv at udfylde de videnshuller, barnet har, så det kan finde en mening med og en forklaring på det, der er sket. Derfor er det afgørende, at barnet får konkret viden om omstændighederne ved drabet⁹.

8 Ottosen et al., 2022: Drab i familien – når børn bliver ofre, s. 257-258.

9 Cohen et al., 2018: Behandling av traumer og traumatisk sorg hos barn og ungdom, s. 215-216.

Barnet har måske behov for at vide, at den overlevende forælder er i sikkerhed, omend fængslet. Barnet kan måske have spørgsmål til selve drabet eller fængslingen, dom og proces. Under hensyn til barnets alder og modenhed skal barnet have denne viden. Hvis barnet har meget specifikke spørgsmål, som kan fylde efter drabet, kan børne- og ungerådgiveren kontakte politiet, som, under hensynstagen til barnets eventuelle partsstatus i straffesagen, måske kan bidrage med viden, der kan mindske barnets videnshuller.

Børne- og ungerådgiveren kan med fordel kontakte det regionale børnehus med henblik på at få sparring på, hvordan de første samtaler med barnet kan afholdes mest hensigtsmæssigt.

Barnet vil i dagene efter drabet sandsynligvis være i krise- og choktilstand og have vanskeligt ved at forstå situationen til fulde. Den første samtale med barnet om drabet bør ses som det første skridt i en fortløbende proces, hvor barnet flere gange får mulighed for at tale om og få gentaget, hvad der er sket. Derfor bør børne- og ungerådgiveren og de pårørende, som taler med barnet i tiden efter drabet, være opmærksomme på, om og hvordan fortællingen bundfælder sig.

Nedenstående er eksempler på forventelige reaktioner hos børn umiddelbart efter drabet, som det er særligt vigtigt at have en opmærksomhed på:

- + Barnet kan blive bange for ting, der ikke plejer at skræmme
- + Barnet kan tale om at gøre skade på sig selv eller tage sit liv
- + Barnet kan reagere med kraftige selvbebrejdelser
- + Barnet kan have fysiske reaktioner som hovedpine, mavepine, søvnproblemer, appetitændringer, manglende energi
- + Barnet kan ændre sit spise- og/eller sovemønster
- + Barnet kan trække sig og isolere sig
- + Barnet kan udvise fravær af reaktioner

1.5 Iværksæt akut krisehjælp til barnet og de nærmeste pårørende

Efter screening af sagen, jf. barnets lov, § 18, og vurdering heraf, jf. barnets lov, § 136, stk. 2, skal barnet og de nærmeste pårørende, der skal tage vare på barnet, tilbydes en akut indsats. Det kan for eksempel være psykologisk krisehjælp efter barnets lov, § 32, stk. 1, nr. 5 eller 8. Dette vil ofte ske gennem det kommunale kriseberedskab, men børne- og ungerådgiveren kan også kontakte det regionale børnehus og undersøge, om de kan yde den akutte krisehjælp straks. Dette vil mindske antallet af fagpersoner, som barnet kommer i kontakt med, idet barnet typisk vil blive tilbudt krisehjælp gennem det regionale børnehus, når sagen henvises hertil, jf. afsnit 2.2. Formålet med, at både barn og pårørende tilbydes akut krisehjælp, er at støtte de pårørende, som typisk også befinder sig i en krisetilstand, så de bedst og hurtigst muligt bliver i stand til at drage omsorg for og støtte barnet i den aktuelle situation. Det er børne- og ungerådgiverens ansvar, at krisehjælpen iværksættes for barnet og de pårørende, der tager vare på barnet.

1.6 Undersøg, hvor barnet kan bo de første døgn

Når det er sikret, at barnet er informeret om situationen og befinder sig et sikkert sted, for eksempel hos kommunen eller hos sit netværk, skal børne- og ungerådgiveren påbegynde afklaringen af, hvor barnet kan bo de første døgn.

Det skal afsøges, om barnet har et netværk, hvor barnet har mulighed for og lyst til at være. I nogle situationer kan det tage nogle døgn at opspore og indgå eventuelle aftaler med barnets netværk om mulighederne for, at barnet kan opholde sig ved dem. Det er vigtigt, at barnet inddrages i beslutningen, da barnet ofte kan fortælle, hvor det gerne vil opholde sig.

Herudover kan barnets dagtilbud eller skole bidrage med viden om, hvilke pårørende der kunne være relevante for barnet at opholde sig hos. De kan have kendskab til, hvilke pårørende der nogle gange henter barnet, eller som barnet beskriver at besøge ofte eller lignende.

Hvis det ikke er muligt eller hensigtsmæssigt for barnet at opholde sig hos sit netværk umiddelbart efter drabet, skal der tages stilling til, om barnet skal sikres et trygt ophold ved anbringelse i en plejefamilie eller på et børne- og ungehjem, jf. barnets lov, §§ 46 eller 47.

1.7 Lav en pakkeliste sammen med barnet, og hent personlige ting

De fleste børn har nogle personlige ting, der har særlig betydning for dem og derfor kan give dem tryghed i den første svære fase. Det kan eksempelvis være en yndlingsbamse, det velkendte nattøj eller barnets egen dyne. Hvis det er muligt, anbefales det, at barnet selv kan være med til at finde disse ting frem. Det aftales i den konkrete situation, hvem der henter tingene sammen med barnet. Det kan være børne- og ungerådgiveren eller en trykkesperson fra netværket. I nogle situationer er hjemmet et gerningssted, og det vil kun være politiet, der har adgang til barnets ting. Hvis det er tilfældet, kontakt da politiet i forhold til at få adgang til barnets personlige ting.

Det anbefales, at børne- og ungerådgiveren laver en pakkeliste sammen med barnet.

FORSLAG TIL PAKKELISTE:

- + Pas og sygesikringsbevis
- + Medicin
- + Yndlingstøjdyr, legetøj eller andre trykkesting
- + Skoletaske
- + Barnevogn
- + Cykel
- + Fritidsudstyr som fodboldstøvler eller badetøj
- + Bøger
- + Telefon, tablet og computer
- + Dyne og eget sengetøj
- + Tøj, overtøj og sko til de næste mange dage

1.8 Koordinator fortællingen om drabet med de involverede voksne

Det anbefales, at de voksne omkring barnet koordinerer deres fortælling om drabet, så barnet så vidt muligt ikke modtager forskellige versioner af, hvad der er sket.

Sager om partnerdrab kan tiltrække stor bevågenhed i pressen og i befolkningen generelt. Nogle gange fortælles historien om drabet eller versioner heraf meget hurtigt gennem nyhedsmedier, sociale medier og i lokalområdet. Det betyder, at for eksempel naboer, fodboldkammerater, klassekammerater eller kammeraters forældre hurtigt kender til drabet og mere eller mindre forskellige udlægninger af omstændighederne. Barnet og dets netværk kan derfor blive eksponeret for forskellige versioner af hændelsen.

Børne- og ungerådgiveren kan skrive hovedlinjer om drabet ned og dele mellem de involverede professionelle og nærmeste pårørende. På den måde vil de samme ord og vendinger blive brugt over for barnet og sikre, at barnet ikke præsenteres for forskellige udlægninger af hændelsesforløbet. I den forbindelse skal børne- og ungerådgiveren også rådgive de voksne, der er sammen med barnet, om, hvordan de hjælper barnet i forhold til rygter og spekulationer, der floerer i pressen, på de sociale medier og i omgangskredsen. Det er dog fortsat vigtigt, at barnet får lov til at fortælle og have sin egen oplevelse af drabet og tiden forud for drabet, så barnets perspektiv respekteres.

Barnet skal desuden støttes til at finde ud af, hvordan barnet ønsker, at kammerater og andre i barnets omgangskreds får viden om det, der er sket i familien. Det kan være en fordel på samme vis at nedskrive hovedlinjer om drabet med barnets perspektiv, som barnet kan tage udgangspunkt i, hvis barnet vil videregive sin egen fortælling om forløbet.

1.9 Foretag risikovurdering, hvis drabet er æresrelateret

Nogle partnerdrab foregår i en kontekst, hvor begrundelsen for vold, kontrol og i sidste ende drab sker med reference til et særligt æreskodeks. Ved æresrelateret vold og drab kan der være flere involverede i planlægningen og udførelsen, for eksempel andre familiemedlemmer. Hvis det i politiets underretning til kommunen er vurderet, at der kan være tale om, at drabet kan være æresrelateret, skal kommunen foretage en risikovurdering, jf. barnets lov, § 18, stk. 3, inden barnets netværk inddrages i sagen, og før barnet eventuelt kan tage ophold ved de nærmeste pårørende eller andet netværk.

Æresrelaterede konflikter dækker over konflikter, der kan opstå i kollektivistiske og patriarkalske familieformer, hvor individets rettigheder og trivsel begrænses af hensyn til kollektivets ære og omdømme. Kollektivet kan både udgøres af den nære familie, den udvidede familie og af netværket, hvoraf dele kan være bosiddende i andre lande¹⁰.

Vold kan forekomme, hvis et medlem af et fællesskab har en adfærd, som fællesskabet opfatter som æreskrænkende. For at beskytte eller genoprette kollektivets ære og omdømme anvendes en række handlinger til at regulere og/eller sanktionere individets adfærd. Disse handlinger omfatter negativ social kontrol, trusler, udøvelse af forskellige former for vold, tvangsægteskaber og ufrivillige udenlandsophold. I de sager, der eskalerer til drab, vil der ofte være tale om, at fællesskabet i første omgang har forsøgt at korrigere den dræbtes adfærd på anden vis ved eksempelvis at kontrollere samvær, adgang til telefon og internet, trusler eller ved fysisk vold.

Børne- og ungerådgiveren kan ved behov for rådgivning om æresrelaterede konflikter kontakte den nationale sikkerhedskonsulentordning. Her er der sikkerhedskonsulenter, som rådgiver fagpersoner om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. De kan bidrage akut til at afdække og rådgive om de specifikke omstændigheder, det vil være relevant at få kendskab til i

¹⁰ VEJ nr. 10073 af 19/12/2023: Vejledning om generelle bestemmelser i barnets lov.

forbindelse med et formodet æresdrab. Information om og kontakt til sikkerhedskonsulenterne kan findes [her](#)¹¹.

Derudover er der mulighed for at kontakte Den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation (VISO), som også yder rådgivning om æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol. Kontaktoplysningerne kan findes [her](#)¹².

1.10 Tag kontakt til Familieretshuset vedrørende forældremyndighed

Hvis den ene af barnets forældre har forvoldt eller er under mistanke for at have forvoldt den dræbte forælders død, skal børne- og ungerådgiveren kontakte Familieretshuset med henblik på at indlede en sag om forældremyndighed, jf. forældreansvarsloven, § 15 a.

Når en forældremyndighedsindehaver idømmes ubetinget fængselsstraf på baggrund af manddrab, kan der ikke, med mindre det er bedst for barnet, træffes afgørelse om, at parten har forældremyndighed, bopæl eller samvær med barnet, jf. forældreansvarsloven, § 4 a. Hvis den efterlevende forælder ønsker at få eller bevare forældremyndigheden over barnet, vil Familieretshusets videre behandling af forældremyndighedssagen afvente afslutningen af straffesagen, da det ikke er hensigtsmæssigt at indbringe sagen til retten, før straffesagen er afklaret¹³.

Det er dog væsentligt hurtigt at få afklaret, hvem der skal have midlertidig forældremyndighed over barnet, da der er behov for, at en forældremyndighedsindehaver kan træffe beslutninger for barnet, for eksempel i forbindelse med ændring af bopæl og/eller tilbud om støtte.

Sager om forældremyndighed, når en forældremyndighedsindehaver afgår ved døden, behandles af Familieretshuset, jf. forældreansvarsloven, § 15 a, stk. 1. For at kunne træffe afgørelse om midlertidig eller permanent forældremyndighed har Familieretshuset brug for en ansøgning herom. Kommunen har en forpligtelse til at medvirke til, at der udpeges en egnet forældremyndighedsindehaver, hvis Familieretshuset efterspørger hjælp til dette, jf. barnets lov, § 8, stk. 5.

Ansøger(e) til forældremyndigheden skal tydeliggøre i sin ansøgning, om de kun ønsker forældremyndigheden over barnet under sagens behandling (midlertidig forældremyndighed), eller om de også ønsker forældremyndigheden permanent efter sagens afslutning. Ansøgere bør vejledes om, at man ikke uden videre kan frasige sig forældremyndigheden, men at denne forløber indtil barnets fyldte 18. år.

Det er vigtigt i vejledningen til de pårørende at have en opmærksomhed på, at de også kan være særligt sårbare og i sorg og derfor kan have svært ved på realistisk vis at forudsige den store opgave, det kan være at overtage ansvaret for et barn, der i mange tilfælde er præget af svære forhold under opvæksten og udviser traumereaktioner.

Børne- og ungerådgiveren skal i den forbindelse informere ansøgere om forældremyndigheden om mulighederne for, at kommunen kan tilbyde støtte til barnet og netværket via støttende indsatser som for eksempel praktisk, pædagogisk eller anden støtte i hjemmet, jf. barnets lov, § 32, stk. 1, nr. 2, eller familiebehandling, jf. barnets lov, § 32, stk. 1, nr. 5 (se afsnit 2.8).

11 <https://nc-maerk.dk/raadgivningstilbud/sikkerhedskonsulenterne/>.

12 <https://sbst.dk/viso/visos-raadgivning/raadgivning-til-myndigheder>.

13 VEJ nr. 10090 af 11/12/2023: Vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær, stk. 3.4.2.

1.11 Udpeg en presseansvarlig i sagen

Så snart kommunen bliver bekendt med et partnerdrab, vil det være hensigtsmæssigt at udpege, hvem der fra kommunens side taler med pressen. Alle, der er med til at tage vare på det efterladte barn, skal orienteres om, hvem der varetager pressekontakten, så denne varetages koordineret. Den presseansvarlige er ansvarlig for kontakten til pressen, og børne- og ungerådgiveren er ansvarlig for at orientere barnet om, hvad den presseansvarlige udtaler sig til pressen om. Det er ledelsens ansvar, at der tages hånd om dette.

Den presseansvarlige skal også rådgive barnet, hvis det er aldersmæssigt relevant, samt de pårørende om pressekontakt, herunder om muligheden for at medvirke eller afslå forespørgsler om bidrag til pressen. Pressenævnet har udarbejdet en vejledning til pårørende til en ulykke, og kommunen kan med fordel vejlede de pårørende med udgangspunkt i denne. Vejledningen kan tilgås [her](#)¹⁴ og indeholder blandt andet anvisning til pårørende og ofre for forbrydelser og ulykker om, at man kan vælge ikke at bidrage i pressens dækning af historier. Der er desuden en klagevejledning til Pressenævnet, som kan anvendes, hvis der bringes forkert eller krænkende information. Klagevejledningen kan findes [her](#)¹⁵.

14 <https://www.pressenaevnet.dk/guide/vejledning-til-ofre-for-forbrydelser-og-ulykker/>.

15 <https://www.pressenaevnet.dk/hvordan-klager-man/>.

FASE 2: AFKLARING AF BARNETS SITUATION OG BEHOV FOR STØTTE

Når barnet er i trygge omgivelser, skal børne- og ungerådsgiveren i gang med nærmere afklaring af barnets situation og støttebehov. Afklaringen skal bidrage til at etablere hensigtsmæssige og relevante løsninger vedrørende barnets bopæl, forældremyndighed, skolegang og støtte- eller behandlingsbehov. Afsnittet beskriver opgaver relateret til den børnefaglige undersøgelse samt opgaver, der skal håndteres sideløbende med udarbejdelsen af den børnefaglige undersøgelse.

Fase 2 vil forløbe i den periode, hvor den børnefaglige undersøgelse udarbejdes, hvilket skal ske inden for fire måneder, jf. barnets lov, § 20, stk. 3. Børne- og ungerådsgiveren har mulighed for at bevilge støttende indsatser, sideløbende med at den børnefaglige undersøgelse pågår, jf. barnets lov, § 32, stk. 4. Det kan eksempelvis være støtte af praktisk, pædagogisk eller anden karakter, jf. barnets lov, § 32, stk. 1 nr. 2.

Afklaring af nye primære omsorgspersoner for barnet

Der er overordnet tre muligheder for, hvem der kan blive barnets primære omsorgspersoner, såfremt begge forældre er døde, eller den ene forælder sidder fængslet for at have forvoldt den anden forælders død. De tre muligheder har betydning for, hvilken type af støtte barnet og netværket kan få, samt hvilke forpligtelser og økonomiske rammer der følger med. Det er kommunens ansvar at vejlede netværket i, hvilken betydning det har, hvis de søger om henholdsvis at blive plejeforælder for barnet eller søger om forældremyndighed. Ligeledes er kommunen forpligtet til at inddrage barnet heri. Kommunen er forpligtet til at overveje, om hensynet til kontinuitet og stabilitet i barnets opvækst taler for, at barnet gennem adoption får en ny familie, når det antages, at barnet vil være anbragt i en længere årrække, jf. barnets lov, § 69.

BARNET ANBRINGES
I EN PLEJEFAMILIE
ELLER PÅ ET BØRNE-
OG UNGEHJEM

BARNET ANBRINGES
I NETVÆRKS-
ANBRINGELSE

BARNET FÅR
BOPÆL HOS EN FRA
NETVÆRKET, SOM
OGSÅ FÅR FORÆLDRE-
MYNDIGHED

BARNET ANBRINGES I EN PLEJEFAMILIE ELLER PÅ ET BØRNE- OG UNGEHJEM

Hvis det vurderes, at barnet bør anbringes i en plejefamilie eller på et børne- og ungehjem, er det kommunens ansvar at matche barnet til det rette anbringelsessted.

Kommunen har i den forbindelse pligt til at træffe afgørelse om samvær. Ligeledes skal kommunen følge op på, om barnet har behov for yderligere støtte foruden anbringelsen, for eksempel i form af behandling ved psykolog, jf. barnets lov, § 32.

Anbringes barnet, er der fortsat behov for, at der findes en forældremyndighedsindehaver.

Kommunen skal føre personrettet tilsyn, jf. barnets lov, § 156. Foruden kommunens personrettede tilsyn fører socialtilsynet driftsorienteret tilsyn med plejefamilien eller børne- og ungehjemmet minimum en gang årligt.

Hvis kommunen vurderer, at barnet har behov for en længerevarende anbringelse, er kommunen forpligtet til at overveje adoption, jf. barnets lov, § 69.

Ved adoption vil adoptivfamilien få forældremyndigheden og forsørgerpligten over barnet.

BARNET ANBRINGES I NETVÆRKSANBRINGELSE

Hvis der er personer i barnets netværk, der ønsker at varetage opgaven som plejefamilie for barnet, og dette vurderes mest hensigtsmæssigt for barnet, kan kommunen træffe afgørelse om at anbringe barnet hos sit netværk, jf. barnets lov, § 43, stk. 1, nr. 4.

For at sikre, at personen/familien, der ønsker at påtage sig opgaven, har de rette kompetencer, skal vedkommende søge om godkendelse som plejefamilie gennem socialtilsynet i den region, hvor personen/familien bor. Som en del af godkendelsesprocessen skal personen/familien gennemføre grundkursus for plejefamilier, jf. bekendtgørelse om plejefamilier, § 4. Som godkendt plejefamilie har man pligt til at deltage i efteruddannelse, supervision, rådgivning og vejledning minimum to hele kursusdage årligt, jf. bekendtgørelse om plejefamilier, § 5, stk. 1 og 2. Det første år efter anbringelsen er plejefamilien desuden forpligtet til at modtage intensiv støtte, hvilket svarer til minimum en yderligere kursusdag. Det er kommunens ansvar at tilbyde efteruddannelse, supervision, rådgivning og vejledning i overensstemmelse med plejeopgavens omfang.

Anbringes barnet i netværkspleje, er der fortsat behov for, at der findes en forældremyndighedsindehaver.

Ved netværksanbringelse har kommunen pligt til at træffe afgørelse om samvær. Ligeledes skal kommunen følge op på, om barnet har behov for yderligere støtte foruden anbringelsen, for eksempel i form af behandling ved psykolog, jf. barnets lov, § 32.

Netværksplejefamilier får ikke plejevederlag, men kommunen skal holde dem udgiftsneutrale.

Kommunen skal føre personrettet tilsyn, jf. barnets lov, § 156. Foruden kommunens personrettede tilsyn, fører socialtilsynet driftsorienteret tilsyn med plejefamilien minimum en gang årligt.

BARNET FÅR BOPÆL HOS EN FRA NETVÆRKET, SOM OGSÅ FÅR FORÆLDREMYNDIGHED

Hvis en/et par i barnets netværk søger om forældremyndighed over barnet, skal denne ansøgning behandles af Familieretshuset (se nærmere afsnit 1.10).

Hvis den efterlevende forælder ønsker samvær, kan den nye forældremyndighedsindehaver anmode Familieretshuset om hjælp til at træffe afgørelse herom.

Hvis det på baggrund af den børnefaglige undersøgelse vurderes, at barnet har behov for støttende indsatser, følger denne afgørelse barnet. Det vil sige at barnet bør modtage de støttende indsatser hos den nye forældremyndighedsindehaver.

Bor den nye forældremyndighedsindehaver i en anden kommune end barnets hidtidige bopælskommune, har kommunen pligt til at sende en underretning til barnets nye bopælskommune, jf. barnets lov, § 132.

Opgaver relateret til den børnefaglige undersøgelse:

2.1 Iværksæt en børnefaglig undersøgelse

I børnesager affødt af partnerdrab i familien er der tale om en problemstilling af særlig alvorlig og kompleks karakter. Derfor skal der udarbejdes en børnefaglig undersøgelse, jf. § 20 i barnets lov. Den børnefaglige undersøgelse skal udrede barnets situation og ud fra en helhedsbetragtning afdække ressourcer og udfordringer hos barnet, familien og netværket med henblik på at vurdere støttebehov. Børne- og ungerådgiverne skal, jf. barnets lov, § 22, stk. 1, inddrage de fagpersoner, der har viden om barnets og familiens forhold.

SÆRLIGE OPMÆRKSOMHEDER I SAGER OM PARTNERDRAB:

Undersøgelser viser, at der forud for et partnerdrab oftest er tilfælde af psykisk vold og/eller fysisk vold i familien. Over tid eskaleres volden for til sidst at kulminere i et partnerdrab. Er der børn i familien, vil de derfor ofte have oplevet, at en forælder er blevet truet med vold, udsat for fysisk vold, ydmyget verbalt eller fysisk kontrolleret, udsat for nedladende sprogbrug, krænket fysisk eller seksuelt eller udsat for andre former for magt fra partneren.

Børn, der overværer vold, eller som selv bliver slået, nedgjort eller krænket, kan opleve fysiske, psykiske, adfærdsmæssige og sociale konsekvenser som følge af overgrebene. Konsekvenserne af at have levet i voldelige og/eller dysfunktionelle forhold op til drabet og tabet ved selve drabet kræver hjælp og støtte fra fagpersoner.¹⁶

I sager om partnerdrab er det særlig vigtigt, at børne- og ungerådgiveren også afdækker, om barnet har været udsat for vold i perioden op til drabet, og i hvilken grad barnet har levet under dysfunktionelle vilkår op til drabet.

Den børnefaglige undersøgelse skal resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte støttende indsatser efter § 32 i barnets lov eller anbringelse uden for hjemmet efter §§ 46 og 47. Hvis det anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets særlige behov for støtte, kan der iværksættes støttende indsatser efter barnets lov, § 32, stk. 1, nr. 1, 3 og 5, og uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, jf. barnets lov, § 37, når formålet med indsatsen skønnes at kunne opnås uanset det manglende samtykke.

2.2 Involver det regionale børnehus

I sager om partnerdrab, hvor der er efterladte børn, skal børne- og ungerådgiveren henvise sagen til det regionale børnehus, jf. barnets lov, § 125. Børnehuset bistår med en udredning af barnets behov for støtte, herunder eventuel traumebehandling. Udredningen bør bruges af børne- og ungerådgiveren som en del af den børnefaglige undersøgelse.

Det anbefales, at udredning af barnet som led i den børnefaglige undersøgelse indeholder et gennemgående lægetjek for at sikre, at alle barnets sundhedsmæssige behov identificeres og behandles efter barnets lov, § 22, stk. 3. I børnehuset kan relevant sundhedsfagligt personale foretage en indledende sundhedsfaglig vurdering af barnets tilstand. Dertil kan politiet rekvirere retsmedicinere, der kan hjælpe med sporsikring og dokumentation, såfremt barnet har fysiske skader som følge af overgreb i tiden op til eller i forbindelse med drabet¹⁷. Der bør desuden være en opmærksomhed på, at barnet kan have et behandlingsbehov på grund af sygdomme,

¹⁶ Ottosen et al., 2020: Psykisk vold mod børn i hjemmet – Et vidensgrundlag.

¹⁷ Socialstyrelsen, 2019: Den danske børnehusmodel.

der ikke er relateret til de aktuelle hændelser, men som man grundet omstændighederne ved drabet kan komme til at overse, fordi man har fokus på de akutte behov.

Børnehuset kan desuden tilbyde krisesamtaler med barnet og de nærmeste pårørende samt hjælpe med at koordinere den tværsektorielle indsats og komme med anbefalinger for det videre forløb. Hvis kommunen på baggrund af udredningen vurderer, at barnet har behov for traumefokuseret behandling, vil børnehuset eller andre kunne forestå den¹⁸.

2.3 Afklar bopæl for barnet

Det vil ofte være hos den midlertidige forældremyndighedsindehaver, barnet får bopæl efter drabet. Det vil sige at i sager, hvor barnets bedsteforælder, moster, farbror eller anden pårørende ansøger om og får forældremyndigheden midlertidigt over barnet, vil barnet ofte få bopæl hos denne pårørende. Det er, jf. afsnit 1.10, Familieretshuset, der træffer afgørelse herom. Hvis barnet er anbragt på drabstidspunktet eller anbringes herefter, er det kommunen, der træffer afgørelse om rette anbringelsessted, jf. barnets lov, § 52.

Hvis barnet får bopæl hos personer fra sit netværk, er det vigtigt at have en opmærksomhed på, at barnet kan have udviklingstraumer fra længe før, drabet fandt sted, og at de derfor kan være behandlingskrævende. Det kan være en stor opgave for pårørende at påtage sig, og det bør derfor vurderes, om de pårørende kan understøtte barnets trivsel, udvikling og behandling (se afsnit 1.10). Herudover bør det også overvejes, om barnet har søskende, som det vil være hensigtsmæssigt, at barnet får bopæl sammen med.

Uanset netværkets rolle i forhold til barnets bopæl er det vigtigt at understøtte relationen mellem barnet og dets nære netværk. Nogen fra netværket vil måske på sigt kunne tage vare på barnet, påtage sig forældremyndigheden og give barnet omsorg og støtte, mens det for andre vil være muligt at have barnet på besøg i weekender og til jul og fødselsdage. Uanset hvilken løsning der bliver valgt på kort eller lang sigt, kan barnets tilknytning til sit nære netværk have betydning for, hvordan barnet klarer sig senere i livet¹⁹.

Sideløbende opgaver, mens den børnefaglige undersøgelse pågår:

2.4 Udpeg to børne- og ungerådgivere, og definer roller i sagen

I nye sager, hvor der ikke tidligere har været iværksat støttende indsatser eller en anbringelse, skal møder, der afholdes som led i den børnefaglige undersøgelse, som udgangspunkt afholdes med deltagelse af to børne- og ungerådgivere, jf. barnets lov, § 21, stk. 5, med henblik på at barnet skal opleve kontinuitet og stabilitet i kontakten med kommunen.

Det anbefales, at den ene børne- og ungerådgiver udpeges som ansvarlig for sagen og har ansvaret for at koordinere på tværs af professionelle og netværk. Den ansvarlige børne- og ungerådgiver skal desuden varetage den samlede sagsbehandling, som barnets situation afføder, og det er afgørende, at rådgiveren koordinerer, følger op og har blik for det samlede forløb og barnets situation. Den rådgiver, som ikke er primær ansvarlig på sagen, skal blandt andet medvirke til, at barnet møder et kendt ansigt, selvom den primære rådgiver måtte blive syg, holde orlov eller lignende.

Erfaringen fra kommuner, der har håndteret sager med partnerdrab, er, at behandling af sagerne kræver stor fleksibilitet og hyppig tilstedeværelse af børne- og ungerådgiverne. Det er en

¹⁸ Social- og Boligstyrelsen, 2023: Behandling til børn udsat for vold og seksuelle overgreb.

¹⁹ Socialstyrelsen, 2024: Anbefalinger om den gode anbringelse.

ledelsesmæssig opgave at sikre, at børne- og ungerådgiverne får støtte, sparring og har de nødvendige ressourcer til at varetage sager om partnerdrab i børnefamilier, da de er særligt komplekse, tidskrævende og kan være følelsesmæssigt belastende.

2.5 Tag kontakt til relevante personer, og koordiner deres involvering i sagen

Det anbefales, at børne- og ungerådgiveren hurtigst muligt får kontakt til følgende personer udover de allerede nævnte personer i afsnittet om den akutte fase. Barnet bør inddrages i, hvilke personer der involveres hvordan, så barnet også ved, hvem der har kendskab til barnets situation:

VOKSNE PÅ BARNETS BOPÆL

Uanset om barnet efter drabet bor på et børne- og ungehjem, ved en plejefamilie eller hos sit netværk, står de nye omsorgspersoner omkring barnet med en stor opgave med at tage vare på barnet. Børne- og ungerådgiverne skal holde tæt kontakt til de voksne på barnets bopæl for at sikre, at barnet får den nødvendige omsorg og støtte.

KRIMINALFORSORGEN OG POLITIET

Kriminalforsorgen og politiet har løbende ny viden, som kan være relevant for barnet og de pårørende i perioden, hvor efterforskningen af drabet pågår. Desuden kan de bidrage med viden om den sigtedes sag i det omfang, det er muligt.

BARNETS DAGTILBUD ELLER SKOLE

Barnets dagtilbud eller skole er typisk en kendt base for barnet. Lærere og pædagoger kan udgøre kendte og trygge relationer for barnet og bidrager med daglig pædagogisk støtte til barnet. Lærere og pædagoger kender barnets adfærd før drabet og skal derfor vejledes i at have fokus på, hvis der sker ændringer i barnets adfærd, så de kan støtte barnet og underrette kommunen ved behov.

PPR

Det anbefales, at børne- og ungerådgiveren er i dialog med barnets dagtilbud eller skole om behovet for at involvere PPR med henblik på et fokus på barnets situation i dagtilbud eller skole. PPR er forpligtet til at rådgive og vejlede barnets daginstitution eller skole i at understøtte barnets sociale og faglige udvikling og trivsel. Der kan for eksempel forekomme traumereaktioner hos barnet i dagtilbud eller skole, som de fagprofessionelle omkring barnet har behov for sparring om, hvordan de bedst støtter barnet i. Hvis børne- og ungerådgiveren under udarbejdelse af den børnefaglige undersøgelse desuden bliver opmærksom på udfordringer i forhold til barnets undervisningsbehov, skal børne- og ungerådgiveren, jf. barnets lov, § 22, stk. 4, vurdere, om der er behov for en pædagogisk-psykologisk vurdering af barnet efter § 12, stk. 2, i lov om folkeskolen.

VISO

VISO kan bidrage med specialviden om børns behov i den akutte fase og fremadrettet. Ydermere kan VISO rådgive kommunen om, hvordan der etableres overblik over og bliver skabt en god koordinering mellem de mange behov og aktører, der er i sagen. VISO's kontaktoplysninger kan findes [her](#).²⁰

²⁰ <https://sbst.dk/viso/kontakt-og-henvendelse>.

2.6 Etabler et koordinerende mødeforum

Det anbefales, at børne- og ungerådsgiveren etablerer et koordinerende mødeforum, hvor børne- og ungerådsgiveren mødes med relevante fagpersoner omkring barnet med det formål at dele viden, som er relevant i forhold til at støtte barnet. Børnehuset kan med fordel bistå med koordinering af et relevant mødeforum. Erfaringen fra kommuner, der har etableret et sådant koordinerede forum, er, at det i den første tid efter drabet er meningsfuldt at samle de involverede hyppigt. Alt efter sagens karakter kan det være relevant, at denne koordinerende gruppe afstemmer viden og tilgange i en længere periode. Forud for etablering af et koordinerende mødeforum skal der sikres samtykke fra forældremyndighedsindehaveren til udveksling af oplysninger.

2.7 Vær opmærksom på barnets reaktioner

Som i de første døgn er det også i denne fase børne- og ungerådsgivers ansvar at være opmærksom på barnets reaktioner på det, der er sket, og tage hånd om dem på hensigtsmæssig vis, hvis der opstår ændringer. Børne- og ungerådsgiveren er sideløbende med udarbejdelsen af den børnefaglige undersøgelse forpligtet til at følge op på, om barnet får den hjælp og støtte, som barnet har behov for, eksempelvis når der er blevet iværksat støttende indsatser efter barnets lov, § 32, eller hvis barnet er blevet anbragt efter §§ 46 eller 47, jf. barnets lov, § 95, herunder om barnet får støtte til at bearbejde følelser og oplevelser knyttet til tiden før og i forbindelse med drabet. Disse oplysninger kan børne- og ungerådsgiveren få gennem samtaler med barnet, og/eller ved at indhente udtalelser fra fagpersoner eller netværk omkring barnet.

HÅNDTERING AF SORGREAKTIONER

Barnets sorg over at have mistet en eller begge forældre er ofte af særlig voldsom og traumatisk karakter. Sorg gennemlevs meget individuelt, men et gennemgående træk for børn i sorg er, at det kan dukke op i bølger og på forskellig vis gennem barndommen og ungdomslivet. Det er vigtigt, at voksne omkring barnet opfordres til at tage initiativ til samtaler med barnet, da man ikke kan forvente, at barnet selv initierer samtaler om barnets situation.

Barnets dagtilbud eller skole kan med fordel involveres mere eksplicit i vejledning om håndtering af barnets sorg. Nogle skoler har en sorgplan. I det tilfælde vil det være relevant, at øvrige involverede i barnets sag, inklusive barnets bopæl, orienteres om planen. Det er vigtigt, at de voksne omkring barnet rummer og lytter til barnets udtryk for savn og sorg og også eventuelt savn og sorg over den forælder, der har begået drabet.^{21, 22}

21 Cohen et al., 2018: Behandling av traumer og traumatisk sorg hos barn og ungdom, s. 44-48.

22 Lytje og Dyregrov, 2022: Håndbog i børns sorg.

HÅNDBTERING AF SKYLD OG SKAM

Drab, selvmord og fængsling er tabubelagte forhold, og derfor taler børn sjældent om det af sig selv. Når et barn oplever drab i familien, bliver det dog en så væsentlig del af barnets historie, at det bliver en belastning for barnet at holde det hemmeligt for sine omgivelser, og ligeledes hvis omgivelserne under misforstået hensyn undlader at tale om det med barnet. I samtaler med barnet er det vigtigt at have en opmærksomhed på, at barnet kan have modsatrettede følelser i forhold til gerningspersonen, der både kan omfatte vrede, savn, sorg, kærlighed osv. Nogle børn har også følelser af skyld og skam forbundet med selve drabet eller den forudgående vold i hjemmet og kan påtage sig ansvaret for, at den fatale konflikt kom så vidt, at det endte med et drab. Det bør afstemmes mellem de tilknyttede professionelle, for eksempel psykolog og børne- og ungerådgiver, hvem der tager initiativ til at opfordre barnet til at tale om dette emne, så eventuel skyldfølelse kan afhjælpes, og så barnet støttes i at få bearbejdet meget voldsomme og komplekse følelser over for forældrene.

HÅNDBTERING AF TRAUMEREAKTIONER

Børn, hvis forælder har dræbt den anden forælder, har været udsat for et traume og har stort behov for omsorg, beskyttelse og nærværende voksne – også selvom de umiddelbart kan fremstå relativt upåvirkede. Børn og unge, som er traumatiserede, prøver typisk at undgå alt, der kan vække tanker og følelser forbundet med traumet, men på trods af deres ihærdige anstrengelser kan de alligevel opleve at blive mindet om det skete. Det skaber uro og stress og kan være baggrunden for, at de kan reagere uforudsigeligt på tilsyneladende tilfældige ting.

Det er vigtigt, at voksne omkring børnene er klar over dette og ikke presser barnet til at tale om traumet. Der bør være fokus på, hvordan man mest omsorgsfuldt kan hjælpe barnet igennem dets nuværende choktilstand og håndtere barnets traume på den korte bane. Samtidig kan der være behov for at iværksætte en plan for en længerevarende terapeutisk indsats med barnet for at få bearbejdet traumet.

Traumer forsvinder sjældent helt trods behandling. Gennem livet kan udfordringer eller oplevelser reaktivere dele af traumet, og barnet kan senere i barndommen, ungdommen og igen som voksen få behov for at få hjælp fra professionelle til at bearbejde forhold, der relaterer sig til det alvorlige og livsdefinerende tab, som barnet har oplevet.²³

23 Cohen et al., 2018: Behandling av traumer og traumatisk sorg hos barn og ungdom, s. 25-43.

2.8 Vejled voksne omkring barnet i at tage kontakt, hvis barnets adfærd ændrer sig

Børn, som er efterladt efter drab i familien, kan reagere forskelligt på det, der er sket. Fælles er dog, at de altid har brug for, at voksne drager omsorg for dem og sikrer, at de får den rette hjælp og støtte i tiden efter drabet. Voksne omkring barnet bør i den efterfølgende periode have en særlig opmærksomhed på barnets reaktioner.

Barnets reaktion på traumatet kan i perioder eller ved særlige begivenheder ændre sig. Dette kan for eksempel ske i forbindelse med retssagen, eller hvis der sker skift i barnets hverdag såsom flytninger eller skoleskift. Børne- og ungerådgiveren bør derfor sikre, at de voksne, der er sammen med barnet, får tydelig vejledning om, hvilke reaktionsmønstre der kan være traumerelaterede, så de kan underrette kommunen, hvis barnet har behov for yderligere krise- og traumehjælp.

Hvis barnet modtager traumebehandling, bør den behandlingsansvarlige psykolog inddrages, således at barnets omsorgspersoner og andre professionelle omkring barnet kan blive vejledt i, hvordan de bedst forstår og understøtter barnets trivsel og udvikling.

2.9 Sikr bevidning af forløb

Det anbefales, at situationen og forløbet ved drabet er velbeskrevet, da situationen er stressende for barnet, hvorfor barnet ofte ikke vil kunne huske oplysninger, oplevelser og følelser fra tiden umiddelbart før og efter drabet. Bevidning kan støtte barnet i senere bearbejdelse af situationen og de ændrede livsvilkår. Bevidningen kan bestå af børne- og ungerådgiverens beskrivelser af mødet med barnet, og hvad de sammen fandt ud af i den første tid, samt fotografier og beskrivelser fra begravelsen, beskrivelse af søskende og deres reaktioner, navne på de professionelle, som barnet talte med osv. Formen kan være et bevidningsbrev eller lignende^{24, 25}.

Bevidning af barnets liv sammen med forældrene kan også ske igennem ting fra barndoms-hjemmet. Derfor er det en god idé at sikre nogle ting fra barnets hjem, som barnet kan have med i sit nye hjem. Det kan eksempelvis være pynteting, som barnet forbinder med sit hjem og sine forældre. Inddrag barnet i, hvilke genstande der vil være meningsfulde for barnet at medbringe.

2.10 Understøt opretholdelsen af barnets hverdagsliv

Da barnet har mistet en af eller begge sin(e) forældre, sit hjem og dermed den vigtigste base i sit liv, bør der være fokus på, hvordan der kan etableres holdepunkter og tryghed for barnet. Det kan være gennem kendte hverdagsrytmer med skole, dagtilbud eller fritidsaktiviteter, ved at barnet har personlige ejendele hos sig, eller at barnet er sammen med voksne, som barnet har en tryk relation til. For nogle børn vil drabet betyde, at de må flytte væk fra det tidligere lokalområde og eventuelt skifte dagtilbud eller skole. En god overgang med afsæt i barnets behov bør planlægges mellem nyt og tidligere dagtilbud eller skole.

Børne- og ungerådgiveren bør tage initiativ til drøftelser med barnet, barnets bopæl og dagtilbud eller skole om, hvornår og hvordan barnet bedst fastholder eller reetablerer en hverdagsrytme. Det er en konkret vurdering, om det er til barnets bedste at komme hurtigt tilbage i en hverdag med skole, institution og fritidsaktiviteter, eller om barnet har behov for at være på sin nye bopæl i en periode. I vurderingen af dette er det væsentligt, at der løbende sker inddragelse af barnet.

Uanset vurderingen bør der laves en plan for, hvornår og hvordan barnet starter i dagtilbud, skole eller uddannelse igen efter drabet, og at alle involverede kender til planen. Hvis barnet er

24 Tordrup, 2022: Barnets perspektiv.

25 Turnell & Essex, 2006: Working with 'Denied' Child Abuse: The Resolutions Approach.

væk fra dagtilbud eller skole i en længere periode, bør det vurderes, om besøg i dagtilbuddet eller i skolen vil være hensigtsmæssigt. Planen bør løbende revurderes, såfremt barnets behov ændrer sig. Der bør desuden være et særligt fokus på etablering af skole-hjem-samarbejdet, da barnets nye hjem for eksempel ikke har adgang til kommunikationsplatforme mellem skole og hjem.

2.11 Orienter de pårørende, som tager sig af barnet, om muligheden for støtte

I mange tilfælde er barnets nærmeste pårørende såsom bedsteforældre eller den dræbtes søskende interesserede i at tage vare på barnet umiddelbart efter drabet. Efter et partnerdrab kan familie og netværk være ramt af både chok og sorg, og det kan være en stor opgave for pårørende at tage vare på barnet, og det bør derfor vurderes, om de har brug for støtte til at understøtte barnets trivsel, udvikling og behandling (se afsnit 1.10). Frem til at der er foretaget vurdering af, om barnet skal anbringes eller bo hos ny forældremyndighedsindehaver, kan de pårørende, som tager sig af barnet, modtage støttende indsatser til at varetage barnets behov, jf. barnets lov, § 32. De støttende indsatser kan bidrage til, at de voksne, som tager sig af barnet, får overblik over den nye situation og de mange nye opgaver, der skal tages hånd om for at kunne understøtte barnets trivsel og udvikling i en meget svær situation. Støttende indsatser kan iværksættes, hvis disse har direkte indflydelse på barnets trivsel og behov.

Det vil også være relevant at støtte de voksne, der tager sig af barnet, i deres kontakt til forskellige offentlige institutioner. Det kan være støtte i kontakt til Familieretshuset om fastlæggelse af forældremyndighed eller Udbetaling Danmark vedrørende familieydelse. Denne støtte kan bestå af råd og vejledning fra børne- og ungerådsgiveren eller som en støttende indsats i form af praktisk pædagogisk eller anden støtte i hjemmet, jf. barnets lov, § 32, stk. 1, nr. 2.

2.12 Vejled de nærmeste pårørende om praktiske opgaver efter drabet

Der vil ofte være en række praktiske opgaver i forbindelse med hjemmets afvikling, som skal håndteres af de nærmeste pårørende. Det kan handle om at arrangere begravelse, opgørelse af bo og arv, salg af hus, bil, sommerhus eller opsigelse af lejlighed og at rydde bopælen. Det kan være relevant, at børne- og ungerådsgiveren vejleder de pårørende om mulighederne for juridisk støtte og retshjælp²⁶.

Der er udgifter forbundet med at tage sig af barnet. Mad, tøj og etablering af børneværelse mv. skal varetages af de nærmeste pårørende eller det sted, hvor barnet skal bo. Der kan være forhold om arv, ansøgninger og bevillinger, som betyder, at barnets umiddelbare adgang til økonomiske ressourcer er låst. Børne- og ungerådsgiveren skal rådgive de voksne, der tager sig af barnet, om, hvordan midler til at tage sig af barnet kan tilvejebringes, herunder hvad der er muligt og lovhjælp til. Dette kan være:

- + Børnebidrag fra forælder, som barnet ikke bor sammen med. Vejledning og ansøgning skal ske gennem Familieretshuset. Se også [Borger.dk](#).
- + Særligt børnetilskud. Vejledning og ansøgning skal ske ved Udbetaling Danmark. Se også [Borger.dk](#).
- + Børne- og ungedyldelse til forældremyndighedsindehaver. Se også [Borger.dk](#).
- + Hjælp til udgifterne ved at forsørge et barn.

²⁶ Nogle forsikringer dækker juridisk støtte og retshjælp.

Kommunen kan give hjælp til udgifterne ved at forsørge et barn, når forældremyndigheden gives til en, der ikke har forsørgelsespligt over barnet. Det er for eksempel tilfældet, hvis en bedsteforælder får forældremyndigheden over et barnebarn, da bedsteforælderen ikke får forsørgelsespligt over for barnet som følge af at få forældremyndigheden. Barnets efterlevende forælder vil i disse tilfælde være forpligtet til at betale bidrag til forældremyndighedsindhaveren, jf. lov om aktiv socialpolitik, § 84.

Der kan kun ydes økonomisk hjælp fra kommunen, hvis barnets indtægter ikke er tilstrækkelige til at dække udgifterne ved forsørgelsen. Læs mere om det [her](#)²⁷ på Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekrutterings hjemmeside. Børnetilskud indgår som en del af barnets indtægter. Efter lov om en børne- og ungeydelse er børne- og ungeydelsen ikke en indtægt for barnet, og den skal derfor ikke indgå i barnets indtægter. Hjælpen ydes uafhængigt af indtægter og formue hos den/dem, som har forældremyndigheden. Hjælpen fastsættes ud fra de faktiske udgifter ved barnets forsørgelse og kan således som hovedregel ikke begrænses til en fast ydelse²⁸.

2.13 Afklar samvær med den mistænkte forælder og nærmeste pårørende

Familieretshuset har som udgangspunkt kompetencen til at fastsætte samvær efter forældreansvarsloven, § 21. Dette gælder dog ikke, hvis barnet er anbragt uden for hjemmet efter barnets lov, §§ 46 og 47 eller er indlagt på sygehus under gennemførelse af en børnefaglig undersøgelse efter barnets lov, § 23. I disse tilfælde har kommunen kompetencen til at træffe afgørelse om samvær efter barnets lov, § 104.

Afgørelser om samvær kan ændres over tid, og der vil være en særlig sontring i afgørelser om samvær i forhold til før og efter en domsafsigelse, når en forælder er sigtet for partnerdrab. Den drabsdømte eller drabssigtede forælder har mulighed for at søge Familieretshuset om samvær med barnet. Familieretshuset inddrager barnet, så dets perspektiv og synspunkter indgår i afgørelsen efter forældreansvarsloven, § 34. Det er herunder vigtigt, at barnet informeres om sin ret til at frasige sig samvær med den efterlevende forælder. Børne- og ungerådsgiveren kan bidrage til, at barnets ønsker vedrørende samvær indgår i Familieretshusets afgørelse. Andre pårørende kan også søge om samvær med barnet ved at kontakte Familieretshuset efter forældreansvarsloven, § 20.

Hvis barnet er anbragt, har barnet ret til at blive inddraget i beslutninger om omfang, rammer og sted for samvær, jf. barnets lov, § 103. Barnet kan i den forbindelse anmode om, at samværet alene skal finde sted med tilstedeværelse af en støtteperson, eller at samværet suspenderes i op til otte uger, jf. barnets lov, § 103, stk. 2. Børne- og ungeudvalget kan for en bestemt periode træffe afgørelse om afbrudt samvær, at samvær kun må foregå under tilstedeværelse af en repræsentant fra kommunen, og at barnets anbringelsessted ikke må oplyses over for forældrene eller netværket efter barnets lov, § 105, hvis dette vurderes mest hensigtsmæssigt. Barnet har ret til at blive inddraget i vurderingen af afgørelser om samvær med den efterlevende forælder både på kort og længere sigt. Børne- og ungerådsgiveren skal understøtte barnet i at udtrykke sine ønsker til rammer for eller eventuel afbrydelse af samvær.

Barnet kan bruge sin initiativret fra det fyldte 10. år til 18. år og kontakte Familieretshuset med ønsker vedrørende samvær. Barnet kan kontakte Familieretshuset ved at skrive, ringe eller møde frem i Familieretshuset. Børne- og ungerådsgiveren bør orientere og eventuelt hjælpe barnet i forhold til dets initiativret efter forældreansvarsloven, § 35 og henvise til Familieretshusets hjemmeside: <https://migimidten.dk/barnets-initiativret>.

27 <https://star.dk/ydelser/boligstoette-boernetilskud-og-hjaelp-i-saerlige-tilfaelde/hjaelp-i-saerlige-tilfaelde/saerlig-hjaelp-vedroerende-boern/>.

28 VEJ nr. 39 af 05/03/1998: Vejledningen om Lov om aktiv socialpolitik, kapitel 10.

FASE 3: OPMÆRKSOMHEDER I ÅRENE FREM

Konsekvenser af, at et barn oplever, at den ene forælder forvolder den anden forælders død, kan strække sig langt ud over barndommen, og barnet kan forventes på et eller flere tidspunkter i ungdoms- og voksenlivet at have behov for eksempelvis samtaler, traumebehandling, psykologisk terapi, gennemlæsning af sagsakter eller lignende. Det er væsentligt, at barnet kan modtage relevant støtte både gennem barndommen, ungdommen og i voksenlivet, og at viden om barnet og familiens situation er tilgængelig og velbeskrevet for senere genbesøg²⁹.

Børne- og ungerådgiveren skal følge barnets og familiens situation og stille sin viden til rådighed for dem i forhold til tvivl og bekymringer, der kan opstå i barnets opvækst, så længe der er en aktiv sag i kommunen. Det anbefales, at barnet vejledes i retten til at søge aktindsigt efter sagens afslutning og herunder vejledes i, at børnesager er underlagt arkiveringskrav, hvorfor der ikke er tidsfrist på muligheden for at søge aktindsigt. På den måde sikres det, at barnet også i voksenlivet har adgang til viden om drabet og tiden herefter, hvis barnet får behov for at tilgå denne viden, for eksempel i forbindelse med traumebehandling som følge af senere traume-reaktioner.

PPR vurderer sammen med dagtilbud og skole, hvorvidt eventuelle forsinkelser i barnets udvikling inden for eksempelvis sprog, motorik eller relationelle kompetencer er midlertidigt relateret til barnets aktuelle situation eller kræver en særskilt pædagogisk indsats i tiden efter drabet.

Børne- og ungerådgiveren bør gøre barnet og dets primære omsorgspersoner, uanset om det er familie, plejefamilie eller børne- og ungehjem, opmærksomme på, at barnets behov kan ændre sig over tid. Der kan være perioder, hvor barnet ikke har særlige behov og efterfølgende perioder med andre behov. Det kan eksempelvis opstå i forbindelse med mærkedage, højtider, sårbare skift som ny skole, eller når barnet flytter hjemmefra. Derfor er det vigtigt, at barnet selv og de voksne omkring barnet oplyses om, at de skal kontakte kommunen, såfremt barnets adfærd og støttebehov ændrer sig over tid.

Barnet og dem, der tager vare på barnet, bør oplyses om, at der altid er en mulighed for at få vejledning ved at kontakte kommunen, også selvom der ikke længere er en aktiv sag på barnet. Sagen kan genåbnes, men kommunen kan også være behjælpelig med henvisning og kontakt til andre fagområder såsom psykiatrien og socialforvaltningen, hvis der bliver behov for støtte og viden fra andre instanser.

29 Ottosen et al., 2022: Drab i familien – når børn bliver ofre, s. 273-281.

Tjekliste

FASE 1: DE FØRSTE DØGN EFTER DRABET

- Involver ledelsen i sagen
- Lokaliser barnet, og bring det til trygge omgivelser
- Indhent relevant viden fra politiet
- Tal med barnet om drabet
- Iværksæt akut krisehjælp til barnet og de nærmeste pårørende
- Undersøg, hvor barnet kan bo de første døgn
- Lav en pakkedisse sammen med barnet, og hent personlige ting
- Koordiner fortællingen om drabet med de involverede voksne
- Foretag risikovurdering, hvis drabet er æresrelateret
- Tag kontakt til Familieretshuset vedrørende forældremyndighed
- Udpeg en presseansvarlig i sagen.

FASE 2: AFKLARING AF BARNETS SITUATION OG BEHOV FOR STØTTE

Opgaver relateret til den børnefaglige undersøgelse:

- Iværksæt en børnefaglig undersøgelse
- Involver det regionale børnehus
- Afklar bopæl for barnet.

Sideløbende opgaver, mens den børnefaglige undersøgelse pågår:

- Udpeg to børne- og ungerådgivere, og definer roller i sagen
- Tag kontakt til relevante personer, og koordiner deres involvering i sagen
- Etabler et koordinerende mødeforum
- Vær opmærksom på barnets reaktioner
- Vejled voksne omkring barnet i at tage kontakt, hvis barnets adfærd ændrer sig
- Sikr bevidning af forløb
- Understøt opretholdelsen af barnets hverdagsliv
- Orienter de pårørende, som tager sig af barnet, om muligheden for støtte
- Vejled de nærmeste pårørende om praktiske opgaver efter drabet
- Afklar samvær med den mistænkte forælder og nærmeste pårørende.

Litteraturliste

- Børns Vilkår, 2024:** *Analyse 2024 – Psykisk vold i hjemmet*
- Cohen et al., 2018:** *Behandling av traumer og traumatisk sorg hos barn og ungdom*
- Familieretshuset, 04.05.2024:** *Mig i midten*, <https://migimidten.dk/>
- Lytje og Dyregrov, 2022:** *Håndbog i børns sorg*
- Ottosen et al., VIVE, 2020:** *Psykisk vold mod børn i hjemmet – Et vidensgrundlag*
- Ottosen et al., DJØF, 2022:** *Drab i familien – når børn bliver ofre*
- Regeringen, 2023:** *Handlingsplan mod partnervold og partnerdrab 2023-2026*
- Retsinformation, 1998:** VEJ nr. 39 af 05/03/1998, *Vejledningen om Lov om aktiv socialpolitik*
- Retsinformation, 2023:** VEJ nr. 10090 af 11/12/2023, *Vejledning om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær*
- Retsinformation, 2023:** VEJ nr. 10073 af 19/12/2023, *Vejledning om generelle bestemmelser i barnets lov*
- Styrelsen for International Rekruttering og Integration, 2021:** *Hvad er æresrelaterede konflikter?* <https://www.integrationsviden.dk/aere/generelt/hvad-er-aeresrelaterede-konflikter/hvad-er-aeresrelaterede-konflikter>
- Styrelsen for International Rekruttering og Integration, 2021:** *De nationale sikkerhedskonsulenter*, <https://www.integrationsviden.dk/aere/radgivning/de-nationale-sikkerhedskonsulenter-1/de-nationale-sikkerhedskonsulenter>
- Socialstyrelsen, 2019:** *Den danske børnehusmodel*
- Socialstyrelsen, 2024:** *Anbefalinger om den gode anbringelse*
- Social- og Boligstyrelsen, 2023:** *Behandling til børn udsat for vold og seksuelle overgreb*
- Tordrup, 2022:** *Barnets perspektiv*
- Turnell & Essex, 2006:** *Working with 'Denied' Child Abuse: The Resolutions Approach*

Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.sbst.dk

September 2024